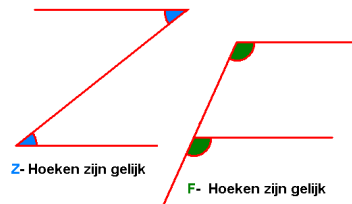

PARAGRAAF 4.1 : GELIJKVORMIGHEID

LES 1 : GELIJKVORMIGHEID

DEFINITIES

- $\sin(\angle A) = \frac{\text{Overstaande}}{\text{Schuine}} = \frac{O}{S}$
- $\cos(\angle A) = \frac{\text{Aanliggende}}{\text{Schuine}} = \frac{A}{S}$
- $\tan(\angle A) = \frac{\text{Overstaande}}{\text{Aanliggende}} = \frac{O}{A}$
- Een ezelsbruggetje om dit te onthouden is : **CasSosToa of SosCasToa**
- F-hoeken en Z-hoeken

THEORIE GELIJKVORMIGHEID

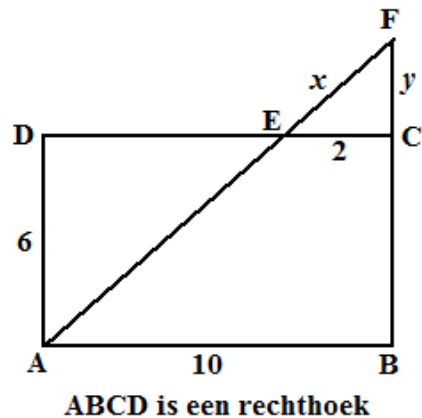
- Twee driehoeken zijn gelijkvormig als twee hoeken gelijk zijn.
- Notatie : $\triangle ABC \propto \triangle PQR$
- D.w.z. dat $\angle A = \angle P$; $\angle B = \angle Q$; $\angle C = \angle R$. (Dus let op de volgorde !!!)
- Om zijden te berekenen maak je een gelijkvormigheidsschema :

AB = ...	AC = ...	BC = ...
PQ = ...	PR = ...	QR = ...

VOORBEELD 1

Gegeven is rechthoek ABCD met uitbreiding.

- Bereken $\angle A$
- Toon aan dat $\triangle ADE$ en $\triangle EFC$ gelijkvormig zijn.
- Bereken y en x

OPLOSSING 1

- $$\tan(\angle A) = \frac{DE}{AD} = \frac{8}{6}$$

$$\angle A = 53$$
- $$\angle A = \angle F \text{ (Z-hoek)}$$

$$\angle D = \angle C = 90$$

Dus $\triangle ADE \propto \triangle FCE$
- Maak een gelijkvormigheidsschema.

AD = 6	AE =	DE = 8
FC = y	FE = x	CE = 2

(1) Je kunt nu berekenen dat $y = \frac{6 \cdot 2}{8} = \frac{12}{8} = 1 \frac{1}{2}$

(2) Om x te berekenen moet je eerst Pythagoras doen :

$$AE^2 = \sqrt{6^2 + 8^2} = \sqrt{100} = 10$$

(3) Vul in :

AD = 6	AE = 10	DE = 8
FC = y	FE = x	CE = 2

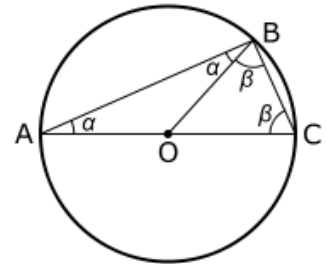
Je kunt nu berekenen dat $x = \frac{10 \cdot 2}{8} = \frac{20}{8} = 2 \frac{1}{2}$

LES 2 : THALES EN RAAKLIJNEN

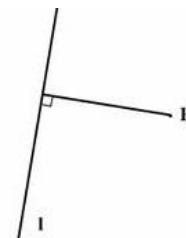
Er zijn een aantal belangrijke stellingen die betrekking hebben op cirkels :

(1) STELLING VAN THALES

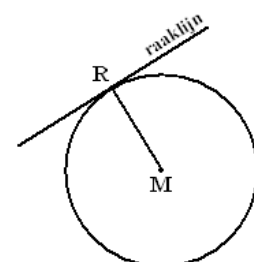
- Als C op de cirkel met middellijn AB ligt, dan is $\angle C = 90$.
- Als $\angle C = 90$ dan is AB de middellijn AB.

(2) STELLING AFSTAND PUNT – LIJN

De afstand van een punt P tot lijn l is altijd de loodrechte (en dus kortste afstand).

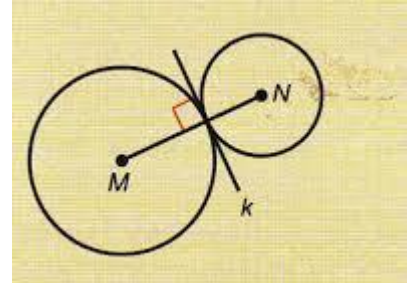
(3) STELLING RAAKLIJN AAN CIRKEL

Als de lijn l de cirkel raakt in punt R dan staat lijn MR (de straal) loodrecht op lijn l ($l \perp MR$)

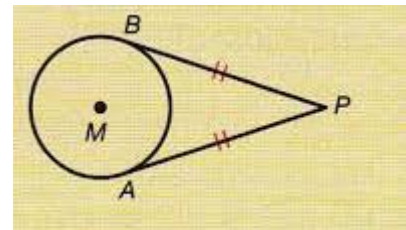
(4) TWEE RAKENDE CIRKELS EN VERBONDEN MIDDELPUNTEN

De raaklijn k in het gemeenschappelijke punt staat loodrecht op lijn MN (lijn door middelpunten)

(5) RAAKLIJNEN AAN CIRKEL VANUIT PUITEN CIRKEL

Teken de raaklijnen k en l vanuit P aan de cirkel.

Dan geldt $PA = PB$.

VOORBEELD 1

Maak opgave 16 uit boek.

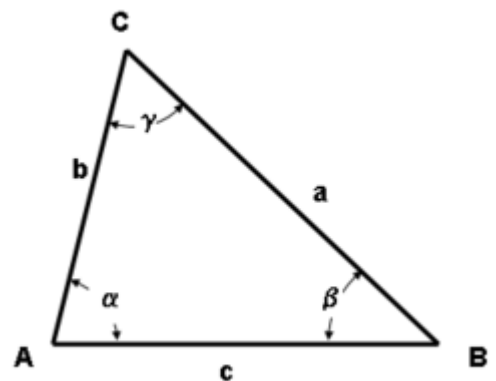
PARAGRAAF 4.2 : DE SINUS- EN COSINUSREGEL

Er zijn twee belangrijke regels waarmee je in niet-rechthoekige driehoeken de zijden en hoeken van een driehoek kunt berekenen.

REGEL 1 : DE SINUSREGEL

- $a = BC$ $b = AC$ $c = AB$ (de letter die er niet in zit)
- $\angle A = \alpha$ $\angle B = \beta$ $\angle C = \gamma$
- Dan geldt de sinusregel :

$$\frac{a}{\sin(\alpha)} = \frac{b}{\sin(\beta)} = \frac{c}{\sin(\gamma)}$$

REGEL 2 : DE COSINUSREGEL

- $a = BC$ $b = AC$ $c = AB$ (de letter die er niet in zit)
- $\angle A = \alpha$ $\angle B = \beta$ $\angle C = \gamma$
- Dan geldt de cosinusregel :

$$a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cdot \cos(\alpha)$$

- Let op : de hoek (α) moet de hoek zijn tegenover de zijde !!!!

VOORBEELD 1

Gegeven is $\triangle ABC$ met $b = 10$, $\beta = 66^\circ$ en $\gamma = 73^\circ$.

Bereken a en c in één decimaal nauwkeurig.

OPLOSSING 1

$$\frac{a}{\sin \alpha} = \frac{b}{\sin \beta} = \frac{c}{\sin \gamma}$$

$$(1) \alpha = 180 - 66 - 73 = 41^\circ$$

$$(2) \frac{a}{\sin 41} = \frac{10}{\sin 66} = \frac{c}{\sin 73}$$

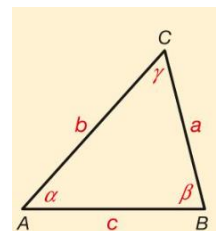
$$(3) a = \frac{10 \cdot \sin 41}{\sin 66} = 7,2$$

$$(4) c = \frac{10 \cdot \sin 73}{\sin 66} = 10,5$$

VOORBEELD 2

Gegeven is $\triangle ABC$ met $a = 6$, $b = 8$ en $c = 9$

Bereken β in graden nauwkeurig.

OPLOSSING 1

$$b^2 = a^2 + c^2 - 2ac \cos \beta$$

$$8^2 = 6^2 + 9^2 - 2 \cdot 6 \cdot 9 \cdot \cos \beta$$

$$64 = 117 - 108 \cdot \cos \beta$$

$$108 \cdot \cos \beta = 53$$

$$\cos \beta = \frac{53}{108}$$

$$\beta = 61^\circ \quad (\cos^{-1}(53:108))$$

VOORBEELD 3

Maak opgave 26 uit boek.

VOORBEELD 4

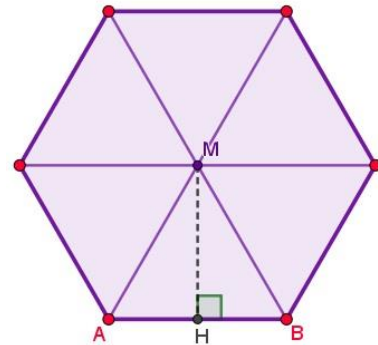
Maak opgave 36 uit boek.

PARAGRAAF 4.3 : LENGTE EN OPPERVLAKTE BEREKENEN

LES 1 : REGELMATIGE N-HOEK EN CIRKELSEGMENT / TAARTPUNT

VOORBEELD 1

Bereken de oppervlakte van een regelmatige zeshoek met lengte zijde $AB = 10$.

OPLOSSING 1

Een regelmatige zeshoek bestaat uit 6 driehoekjes

$$(1) \angle AMB = \frac{360}{6} = 60 \text{ dus } \angle AMH = \frac{1}{2} \cdot 60 = 30$$

$$(2) AB = 10 \text{ dus } AH = 5$$

$$(3) \tan(\angle A) = \frac{AH}{MH}$$

$$\tan(30) = \frac{5}{MH}$$

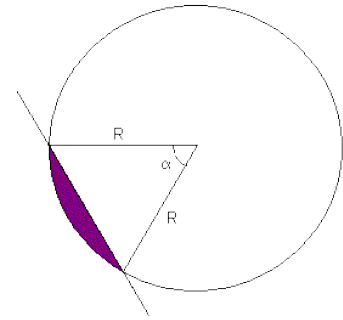
$$(4) MH = \frac{5}{\tan(30)} \approx 8,66..$$

$$(5) \text{Opp } \triangle ABH = \frac{1}{2} \cdot 10 \cdot 8,66.. = 43,30 \dots$$

$$(6) \text{Opp zeshoek} = 6 \cdot \text{Opp } \triangle ABH = 6 \cdot 43,30.. = 259,81$$

VOORBEELD 2

Gegeven is de figuur hiernaast met $R = 6$ en $\alpha = 70$ graden. Bereken de oppervlakte van het paarse stuk. Rond af op twee decimalen.

OPLOSSING 2

Om de oppervlakte uit te rekenen moet je een aantal stappen doen :

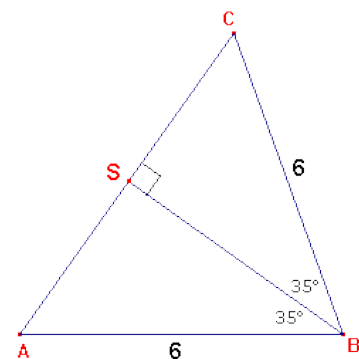
(1) Opp. Paars = Opp. Cirkelsegment – Opp. Driehoek
Opp. Paars = Opp. Taartpunt – Opp. Driehoek

(2) Opp. Cirkel = $\pi R^2 = \pi \cdot 6^2 = 36\pi$
Opp taartpunt = $\frac{70}{360} \times \text{Opp cirkel} = \frac{70}{360} \times 36\pi = 7\pi$

(3) Opp. Driehoek ABC = $\frac{1}{2} \times BS \times AC$

- $\cos(35) = \frac{BS}{6} \rightarrow BS = 6 \cos(35)$ (= 4,91 ...)
- $\sin(35) = \frac{AS}{6} \rightarrow AS = 6 \sin(35)$ (= 3,44 ...)
- $AC = 2AS = 12 \sin(35)$ (= 6,88 ...)
- $\text{Opp } \triangle ABC = \frac{1}{2} \times 6 \cos(35) \times 12 \sin(35) = 16,91446717$

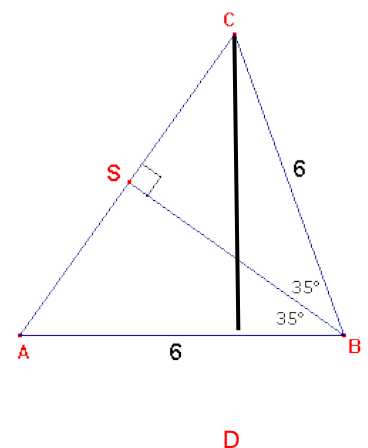
(4) Opp. Paars = Opp. Taartpunt – Opp. Driehoek
Opp. Paars = $7\pi - 16,91446717 = 5,08$

OPMERKING

Je kunt stap (3) ook sneller doen, door de hoogtelijn vanuit punt C te nemen. Dan is

$$\sin(70) = \frac{CD}{6} \rightarrow CD = 6 \sin(70) \quad (= 5,63 \dots)$$

$$\text{Opp } \triangle ABC = \frac{1}{2} \times 6 \cos(70) \times 6 = 16,9144$$

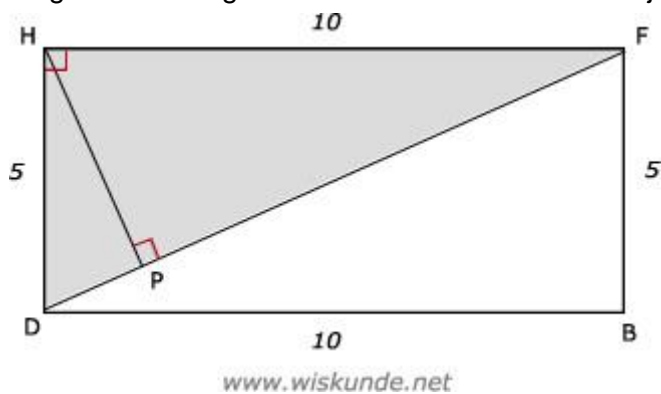

LES 2 : DE ZIJDE – HOOGTEMETHODE

VOORBEELD 1

Gegeven is de figuur hierbeneden. Bereken de zijde HP.

OPLOSSING 1

De zijde-hoogtemethode maakt eigenlijk gebruik van het feit dat je de oppervlakte van een driehoek kunt bereken met verschillende bases.

$$(1) \text{ Opp } \triangle DFH = \frac{1}{2} \times HD \times HF = \frac{1}{2} \times FD \times HP$$

(2) Bereken de ontbrekende zijde :

$$\begin{aligned} DF^2 &= BD^2 + BF^2 \\ DF^2 &= 10^2 + 5^2 = 125 \\ DF &= \sqrt{125} \end{aligned}$$

(3) Vul in en bereken HP :

$$\begin{aligned} \text{Opp } \triangle DFH &= \frac{1}{2} \times 5 \times 10 = \frac{1}{2} \times \sqrt{125} \times HP \\ HP &= \frac{50}{\sqrt{125}} \end{aligned}$$

OPMERKING

Omdat aan beide zijden de helft kan worden weggelaten, hoeft die in de berekening niet mee te nemen (maar maakt het wel duidelijker).

PARAGRAAF 4.4 : VERGELIJKINGEN IN DE MEETKUNDE

DEFINITIE BIJZONDERE DRIEHOEKEN

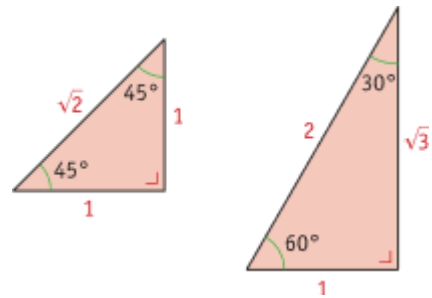
Er zijn twee bijzondere driehoeken die vaak terugkomen (afbeelding staat eronder):

(1) De 45-45-90 driehoek

De verhouding van de zijden is $1 : 1 : \sqrt{2}$ (laatste is schuine zijde)

(2) De 30-60-90 driehoek

De verhouding van de zijden is $1 : \sqrt{3} : 2$ (laatste is schuine zijde)

Je kunt dit vaak gebruiken om eenvoudig bepaalde zijden uit te rekenen.

VOORBEELD 1

Gegeven is trapezium ABCD met loodlijnen BE en CF op AB. Gegeven is ook dat $BE = 8$ en $\angle A = 60^\circ$ en $\angle D = 45^\circ$

a. Bereken de lengte van AE en FD

De oppervlakte van EFCB is 5 keer de oppervlakte van AEB.

b. Bereken de lengte van BC.

OPLOSSING 1

a. AEB is een 30-60-90 driehoek.

Dus $AE : EB : AB = 1 : \sqrt{3} : 2 = AE : 8 : AB$

$$AE = \frac{8}{\sqrt{3}}$$

CFD is een 45-45-90 driehoek. Dus $FD = CF = 8$.

b. $AB = 2AE = 2 \times \frac{8}{\sqrt{3}} = \frac{16}{\sqrt{3}}$

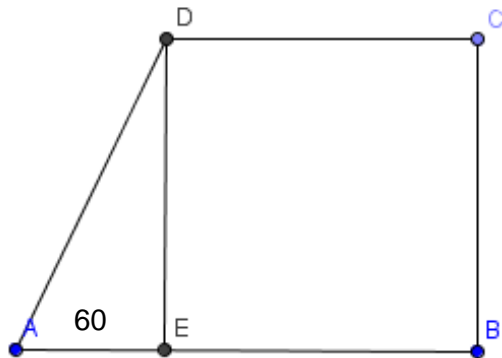
$$\text{Opp } \triangle ABE = \frac{1}{2} \times AE \times AB = \frac{1}{2} \times \frac{16}{\sqrt{3}} \times \frac{8}{\sqrt{3}} = 21\frac{1}{3}$$

$$\text{Opp } EFCB = 5 \times \triangle ABE = 5 \times 21\frac{1}{3} = 106\frac{2}{3}$$

$$EF = 106\frac{2}{3} : 8 = 13\frac{1}{3}$$

VOORBEELD 2

De omtrek van vierhoek ABCD is 30 met EBCD is een vierkant en $\angle A = 60^\circ$.
Bereken exact AB.

OPLOSSING 2

(1) Stel $BE = x$,

Dan is $BE = BC = CD = DE = x$

$$(2) AE = \frac{x}{\sqrt{3}} = \frac{x}{\sqrt{3}} \cdot \frac{\sqrt{3}}{\sqrt{3}} = \frac{1}{3}x\sqrt{3}$$

$$AD = 2 \cdot \frac{1}{3}x\sqrt{3} = \frac{2}{3}x\sqrt{3}$$

$$(3) \text{Omtrek } ABCD = AE + EB + BC + CD + AD = \frac{1}{3}x\sqrt{3} + x + x + x + \frac{2}{3}x\sqrt{3} = 30$$

$$3x + x\sqrt{3} = 30$$

$$x(3 + \sqrt{3}) = 30$$

$$x = \frac{30}{3 + \sqrt{3}}$$

$$AB = AD + BE = \frac{1}{3}x\sqrt{3} + x = \frac{1}{3} \cdot \frac{30}{3 + \sqrt{3}} \cdot \sqrt{3} + \frac{30}{3 + \sqrt{3}} = \frac{10\sqrt{3}}{3 + \sqrt{3}} + \frac{30}{3 + \sqrt{3}}$$

$$AB = \frac{30 + 10\sqrt{3}}{3 + \sqrt{3}} = \frac{10(3 + \sqrt{3})}{3 + \sqrt{3}} = 10$$